Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2026/3231

2.7.2026.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums

Kopīgs paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei un Padomei "Miera saglabāšana – aizsardzības gatavības ceļvedis 2030. gadam"

(fakultatīvs atzinuma pieprasījums)

JOIN (2025) 27 – final

(C/2026/3231)

Ziņotājs: ***Christian MOOS (DE – III grupa)***

Līdzziņotājs: ***Christophe TYTGAT (BE – 1. kategorija)***

Padomdevēja	Małgorzata DAROWSKA (1. kategorijas līdzziņotājam)
	Kristýna HELM (I grupai)
Pilnsapulces lēmums	18.3.2026.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
Apspriešanās	14.1.2026.
Juridiskais pamats	Līguma par Eiropas Savienības darbību 104. pants
Atbildīgā specializētā nodaļa	Rūpniecības pārmaiņu konsultatīvā komisija
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	10.3.2026.
Pieņemts plenārsesijā	18.3.2026.
Plenārsesija Nr.	604
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	201/4/15

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Tā kā Eiropā atgriežas karš un globālās sāncensības rezultātā mainās pasaules kārtība, EESK piekrīt, ka ir jāizstrādā Eiropas aizsardzības stratēģija. Komiteja atbalsta ES sagatavotības savienības stratēģiju un Eiropas iekšējās drošības stratēģiju, kas seko Baltajai grāmatai par Eiropas aizsardzības nākotni (2030). EESK uzsver arī savus atzinumā CCMI/256 "ES aizsardzības industrijas pārveides ceļvedis" sniegtos ieteikumus.

1.2. Lai Eiropas aizsardzība būtu ticama, ir vajadzīga demokrātiska pārskatatbildība un pārredzamība, tostarp publiska gatavības un rūpnieciskās ietekmes uzraudzība. EESK atbalsta visaptverošu Eiropas aizsardzības stratēģiju, ar kuras palīdzību militārā gatavība tiktu sasaistīta ar civilo sagatavotību, sociālo noturību, diplomātiju, starptautiskajām tiesībām un atbalstu mieram, demokrātijai un cilvēktiesībām. Gatavībai aizsardzības jomā vajadzētu nozīmēt nevis militarizāciju, bet gan aizsardzības spēju stiprināšanu tādā veidā, kas sader ar civilo un demokrātisko kontroli.

1.3. EESK augstu vērtē Eiropas aizsardzības gatavības ceļveža organizēto struktūru, mērķus, termiņus un mērķuzdevumus, taču pauž nožēlu, ka tajā nav iekļauta jūras aizsardzība kā būtisks ES aizsardzības gatavības elements.

1.4. EESK atzinīgi vērtē spēju prioritāro jomu noteikšanu, taču ir sarūgtināta par to, ka Ukrainas gadījumā dažas no šīm spējām tiek kavētas vai ir ierobežotas.

1.5. Eiropas aizsardzības gatavībai jābūt mērķtiecīgai un orientētai uz precizitāti, izlūkošanu, kiberaizsardzību, loģistiku, mobilitāti, pretgaisa, kosmosa, jūras, zemes un pretraķešu aizsardzību, kā arī kritiskās infrastruktūras, tostarp dzelzceļa un ostu, aizsardzību.

1.6. EESK aicina Eiropas Savienību novērst sadrumstalotību, kā arī stiprināt un optimizēt Eiropas aizsardzības tehnoloģisko un industriālo bāzi (*EDTIB*); Savienībai būtu arī jāuzlabo sadarbība, jāveicina kopīgs iepirkums, jāsamazina atkarība no ārvalstīm, tostarp energoresursu jomā, un jānodrošina piegādes, tostarp degvielas piegādes, ķēžu noturība, lai Eiropas stratēģiskā autonomija kļūtu spēcīgāka.

1.7. EESK negatīvi vērtē valstu protekcionismu aizsardzības iepirkuma jomā. Lai veidotu Eiropas aizsardzību un uzlabotu dalībvalstu sadarbspēju, būtiska nozīme ir kopīgam iepirkumam, kas ideālā gadījumā būtu jāveic ar Eiropas platformas/aģentūras starpniecību. Vienlīdz svarīgs ir vienots militāro preču tiesiskais regulējums.

1.8. Par prioritāti ir jānosaka spēju veidošanas rezultāti, un vienlaikus ir jānodrošina iekļautība, kas nepieciešama kolektīvai Eiropas atbildības izjūtai. EESK uzsver, ka ir jānovērš pašreiz pastāvošās nopietnās sociālās nepilnības, kas apdraud nepieciešamo sociālo un reģionālo kohēziju, un šī situācija var negatīvi ietekmēt tieši aizsardzības gatavību.

1.9. EESK uzsver, ka ir svarīgi, lai publiskajiem un privātajiem uzņēmumiem būtu nodrošināti vienlīdzīgi konkurences apstākļi. Komiteja pasvītro, ka ir vajadzīgs mērķtiecīgs atbalsts MVU ar attiecīgām spējām, kā arī aicina vairāk stimulēt tehnoloģiskos līderus vidējas kapitalizācijas sabiedrību vidū.

1.10. Lai līdz 2027. gadam būtu iespējams izveidot īstu ES militārās mobilitātes telpu, ir vajadzīgi saskaņoti transporta, muitas un infrastruktūras noteikumi. Lai paātrinātu pārvietošanos pāri robežām, EESK aicina noteikt izmērāmus snieguma rādītājus un ieviest "vienas pieturas" formalitāšu sistēmu.

1.11. Vairākas dalībvalstis atjauno militārā dienesta pienākumus. Tāpēc EESK iesaka rīkot ES mēroga debates ar pilsonisko sabiedrību par militārās un civilās aizsardzības prasībām.

1.12. Kvalificēta darbaspēka nodrošināšanas nolūkā EESK ierosina Eiropas aizsardzības prasmju paktu un atkārtoti apstiprina, ka svarīgi ir stingri darba standarti, reģionālais līdzsvars, sociālo partneru iesaiste rūpniecības pārveidē un darba ņēmēju darba tiesību ievērošana. EESK atbalsta darba ņēmēju darba tiesību regresa nepieļaušanas principu un sociālo partneru iesaistīšanu nepieciešamajā rūpniecības pārveidē ar sociālā dialoga un koplīguma sarunu palīdzību.

1.13. EESK aicina, izmantojot visu Lisabonas līguma potenciālu, līdztekus politiskajai un militārajai integrācijai veicināt ekonomisko un rūpniecisko integrāciju aizsardzības jomā.

2. **Vispārīgas piezīmes**

2.1. EESK atbalsta visaptverošu Eiropas aizsardzības stratēģiju, ar kuras palīdzību militārā gatavība tiktu sasaistīta ar civilo sagatavotību, sociālo noturību, diplomātiju, starptautiskajām tiesībām un atbalstu mieram, demokrātijai un cilvēktiesībām ([1]). Šajā kontekstā EESK piekrīt ES sagatavotības savienības stratēģijai ([2]) un Eiropas iekšējās drošības stratēģijai ([3]), kas seko Baltajai grāmatai par Eiropas aizsardzības nākotni (2030). EESK arī uzsver ieteikumus, kas sniegti atzinumā CCMI/256 "ES aizsardzības industrijas pārveides ceļvedis", kurā aplūkota aizsardzības gatavības pamatā esošā industriālā pārveide un kurš ir cieši saistīts ar šo atzinumu.

([1]) OV C, C/2025/5162, 28.10.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5162/oj.
([2]) ES sagatavotības savienības stratēģija jaunu apdraudējumu un krīžu novēršanai un reaģēšanai uz tiem.
([3]) EUR-Lex – 52025DC0148 – LV – EUR-Lex.

2.2. EESK atzinīgi vērtē Eiropas aizsardzības gatavības ceļveža struktūru, pārredzamos mērķus, termiņus un mērķuzdevumus, kā arī ES dalībvalstu bruņoto spēku darbību iekļaušanu. Tomēr šajā ceļvedī trūkst skaidrības par pārvaldību un kompetenču sadalījumu starp galvenajiem dalībniekiem, tostarp Eiropas Komisiju, Eiropas Aizsardzības aģentūru, dalībvalstīm un NATO. Tā rezultātā daļēji pārklājas arī aizsardzības gatavības pīlāri. Lai darbība varētu būt saskaņota, ir vajadzīgi skaidri pienākumi un pārvaldība.

2.3. EESK norāda, ka ceļvedī ir apstiprināta dalībvalstu suverenitāte valsts drošības un aizsardzības jomā un dalībvalstu atbildība par spēju mērķu noteikšanu, lai nodrošinātu bruņoto spēku gatavību stratēģiskiem un militāriem uzdevumiem. Tomēr EESK uzskata, ka ir lietderīgi stiprināt koordināciju starp dalībvalstīm un noteikt arī vispārējus Eiropas mērķus ar skaidriem pasākumiem un izmērāmiem mērķrādītājiem.

2.4. Tā kā 27 ES dalībvalstīs ir vairāk nekā 178 ieroču sistēmas (atšķirībā no ASV, kurā to ir 30) un 80 % iepirkuma notiek valsts līmenī, Eiropas aizsardzības ražojumi nav nedz standartizēti, nedz sadarbspējīgi; tas rada pārklāšanos, neefektivitāti un augstas izmaksas. Pašreizējā Eiropas rūpniecības sadrumstalotība apdraud ES aizsardzības gatavību. Ukrainas pieredze karā liecina, ka svarīgs ir centralizēts iepirkums un centralizēta spēju pārvaldība. EESK atbalsta ceļvedī pausto aicinājumu nodrošināt saskaņotāku militārā aprīkojuma iepirkumu, tostarp kopīgas iepirkuma procedūras, un aicina rast tādus risinājumus, kas ļautu izvairīties no sadrumstalotības un palēninājumiem.

2.5. EESK uzsver nepieciešamību stiprināt un optimizēt Eiropas aizsardzības tehnoloģisko un industriālo bāzi, samazināt sadrumstalotību un pārklāšanos, uzlabot sadarbību un savstarpēju izmantošanu, stimulēt kopīgu iepirkumu, līdz minimumam samazināt atkarību no ārvalstīm, pirkt Eiropas produktus, tostarp izmantojot Eiropas preferenču sistēmu tādās drošības ziņā sensitīvās nozarēs kā aizsardzība, un nodrošināt piegādes ķēžu noturību, lai pastiprinātos Eiropas stratēģiskā autonomija un noturība un lai resursu izmantošana kļūtu optimālāka ([4]).

2.6. EESK uzsver, ka kapitāla tirgu savienība ir būtiska ES stratēģiskās autonomijas un aizsardzības gatavības mērķu sasniegšanai.

2.7. EESK uzsver, ka mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, kam ir attiecīgās spējas, ir vajadzīgs mērķtiecīgs atbalsts, un spēcīgāki efektīvi stimuli ir nepieciešami inovatīvajiem uzņēmumiem, kas spēj organizēt vērtības ķēdes un integrēt jaunuzņēmumus un akadēmisko kopienu. Visām publiskajām investīcijām un iepirkumam ir jābūt saistītiem ar sociālajiem nosacījumiem, kas labāk stimulē rūpniecību veikt ieguldījumus prasmju pilnveidē, pārkvalificēšanā, kvalitatīvās darbvietās un pieņemt cilvēkus darbā tā, lai notiktu taisnīga pārkārtošanās.

2.8. EESK apstiprina, ka darba tiesību nesamazināšanas princips, sociālais dialogs un koplīguma sarunas ir svarīgi elementi, kas nosaka Eiropas aizsardzības industrijas pārveides efektivitāti.

2.9. EESK uzsver, ka svarīga ir reģionālā attīstība, tostarp Kohēzijas fonda uzlabota izmantošana divējāda lietojuma infrastruktūras modernizācijas nolūkā, kā arī vienkāršotas procedūras un vienlīdzīga piekļuve finansējumam.

2.10. Eiropas aizsardzības gatavībai jābūt orientētai uz augstas precizitātes triecienu izdarīšanas spēju, izlūkošanu, kiberaizsardzību, loģistiku, pretgaisa, kosmosa, jūras, zemes un pretraķešu aizsardzību, kritiskās infrastruktūras, tostarp dzelzceļa un ostu aizsardzību, un ir jāuzlabo ostu un iekšzemes savienojumi. Tie stiprina atturēšanu un vienlaikus ierobežo netiešos riskus un uzlabo noturību.

2.11. EESK atzinīgi vērtē galveno posmu un atskaites punktu, tostarp spēju prioritāro jomu, noteikšanu, taču ir sarūgtināta par to, ka dalībvalstis dažas no šīm spējām, lai gan tās ir jau pieejamas, Ukrainas gadījumā novēlo vai ierobežo, samazinādamas Eiropas atbalsta efektivitāti.

([4]) OV C, C/2025/2013, 30.4.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2013/oj;OV C, C/2024/4663, 9.8.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4663/oj; OV C, C/2024/4662, 9.8.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4662/oj; OV C 486, 21.12.2022., 168. lpp.; OV C 129, 11.4.2018., 51. lpp.; OV C 288, 31.8.2017., 62. lpp..

2.12. Atkarība no kritiski svarīgām izejvielām, tostarp energoresursiem, kļūst par arvien lielāku stratēģisku apdraudējumu. Tāpēc aizsardzības gatavība Eiropā ir atkarīga arī no industriālās un resursu noturības nodrošināšanas ar daudzveidīgu un uzticamu, ES bāzētu (piemēram, kā tas ir ar biodegvielu no ilgtspējīgas vietējās biomasas) piegādes ķēžu un pārstrādes jaudas palīdzību ([5]).

3. **Eiropas aizsardzības gatavība 2030: novērtējums un ieteikumi**

3.1. EESK atzinīgi vērtē to, ka ceļvedī ar mērķi līdz 2030. gadam panākt Eiropas gatavību aizsardzībai saskaņotā plānā ir apvienota rūpniecības, inovācijas, iepirkuma un mobilitātes politika, un ka tajā ir ietverti Eiropas mēroga pamatprojekti, iecere līdz 2027. gadam realizēt ES mēroga militārās mobilitātes telpu un ka tas ir sasaistīts ar plāna *"ReArm Europe"* finanšu struktūru.

3.2. EESK negatīvi vērtē valstu protekcionismu aizsardzības iepirkuma jomā un prasa šo problēmu risināt. Vietējās industrijas sargāšana no godīgas konkurēšanas Eiropā izraisa neefektivitāti, pārklāšanos un augstākas izmaksas. Protekcionisms saskalda tirgu, rada pārklāšanos, palēnina inovāciju, mazina uzticēšanos starp dalībvalstīm un var apgrūtināt sadarbspēju.

3.3. Nozarei steidzami ir vajadzīgi skaidri norādījumi par dalību kopīgā iepirkumā un īpaši svarīgi tajos ir ietvert nodokļu jautājumus, piemēram, atbrīvojumu no PVN atbilstoši *SAFE* regulas 20. pantam. Šie norādījumi būtu konsekventi jāatspoguļo piemērojamajā aizsardzības un drošības iepirkuma satvarā, tostarp Direktīvā 2009/81/EK ([6]), kā arī ES komponenšu un apakšsistēmu izmaksu attiecināmības noteikumos. Labāka pārredzamība palīdzēs uzņēmumiem efektīvāk plānot ražošanu un ieguldījumus. Būtiski ir arī uzlabot to valsts atbalsta noteikumu skaidrību, kuri attiecas uz publiski finansētiem ieguldījumiem.

3.4. Ceļveža 5. nodaļā pareizi ir uzsvērta nepieciešamība novērst spēju nepilnības un stiprināt Eiropas konkurētspēju, jo ātrums un efektivitāte ir gatavības priekšnoteikumi. Par prioritāti ir jānosaka spēju veidošanas rezultāti, un vienlaikus ir jānodrošina iekļautība, kas nepieciešama efektīvai kopējai aizsardzībai, stratēģiskai autonomijai un kolektīvai Eiropas atbildības izjūtai.

3.5. EESK mudina izveidot īstu aizsardzības aprīkojuma vienoto tirgu, kura pamatā būtu pārredzamība un kopīgi standarti, un tādējādi publiskiem un privātiem uzņēmumiem nodrošināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

3.6. Ceļvedī ir pamatoti pausts aicinājums veikt koordinētas investīcijas, izvērst rūpniecību un palielināt operatīvo gatavību. Tomēr šāds skatījums nav jauns: EESK jau sen ir brīdinājusi, ka Eiropas aizsardzība joprojām ir sadrumstalota ([7]). Instruments Eiropas aizsardzības industrijas pastiprināšanai, izmantojot kopīgu iepirkumu, ir bijis viens no svarīgākajiem izmēģinājuma pasākumiem, taču tas ir bijis īslaicīgs pasākums ar ierobežotu finansējumu un institucionālo tvērumu. Lai līdz 2027. gadam sasniegtu 40 % kopīga iepirkuma mērķrādītāju, Eiropas Savienībai ir vajadzīga pastāvīga iepirkuma platforma/aģentūra, kas koordinētu, standartizētu un paplašinātu iepirkumu.

3.7. Šāda platforma/aģentūra varētu dot apjomradītus ietaupījumus, uzlabot pārredzamību un, pateicoties atklātiem digitāliem konkursiem, kļūt par atbalstu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Tai būtu jādarbojas nevis kā "pircējam no Briseles", bet gan kā sadarbības centram. (Paraugam varētu kalpot vakcīnu iepirkums Covid-19 pandēmijas laikā.) Instruments Eiropas aizsardzības industrijas pastiprināšanai, Eiropas Aizsardzības fonds un Eiropas Aizsardzības aģentūra veido pamatu, bet juridiski nostiprināta, kopīgi pārvaldīta un pienācīgi finansēta platforma joprojām ir tā institucionālā saikne, kuras trūkst pastāvīgam kolektīvajam iepirkumam.

3.8. Ceļvedī noteiktais 40 % kopīgā iepirkuma mērķis ir liels izaicinājums, taču tas ir ļoti svarīgs. EESK iesaka noteikt starpposma mērķrādītājus (25 % līdz 2026. gadam), ieviest pārredzamu ziņošanu un atvērtas arhitektūras pieeju, kurā būtu izmantoti kopīgi, definēti tehniskie standarti un saskarnes, kas nodrošinātu sadarbspēju un novērstu atkarību no viena pārdevēja.

([5]) OV C 349, 29.9.2023., 142. lpp.; OV C, C/2023/857, 8.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/857/oj.

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/81/EK (2009. gada 13. jūlijs), ar kuru koordinē procedūras attiecībā uz to, kā līgumslēdzējas iestādes vai subjekti, kas darbojas drošības un aizsardzības jomā, piešķir noteiktu būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesības, un ar kuru groza Direktīvas 2004/17/EK un 2004/18/EK (OV L 216, 20.8.2009., 76. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

([7]) EUR-Lex – 52025DC0148 – LV – EUR-Lex.

3.9. EESK ir informēta par tādām vērienīgām pamatprogrammām kā Eiropas Dronu aizsardzības iniciatīva, Austrumu flanga sardze, Eiropas gaisa telpas vairogs un Eiropas kosmosa vairogs, kā arī militārās mobilitātes koridoru tīkls, un aicina ieviest skaidrus pārvaldības noteikumus.

3.10. Militārā mobilitāte ir izšķiroši svarīga Eiropas drošībai un aizsardzībai, turklāt tā nodrošina arī ES atbalstu Ukrainai. Lai līdz 2027. gadam būtu iespējams izveidot pilnībā integrētu ES militārās mobilitātes telpu, ir vajadzīgs saskaņots transporta satvars ar vienotām procedūrām, standartizētām muitas deklarācijām un pastiprinātām divējāda lietojuma spējām. Uzticama šķidrās degvielas piegādes infrastruktūra ir neaizstājama militārajai mobilitātei. Energoinfrastruktūra, kurai pēc iespējas drīzāk būtu jākļūst pilnībā ilgtspējīgai, ir svarīga aizsardzības gatavībai un divējādam lietojumam. Izšķiroša nozīme ir uzlabotai koordinācijai starp civilajām un militārajām iestādēm, sadarbspējīgai infrastruktūrai un skaidriem darbības rādītājiem. Tā kā 95 % ieguldījumu ir divējāda lietojuma, EESK atbalsta "vienas pieturas" formalitāšu sistēmu, lai atvieglotu pārvietošanos pāri robežām. Publiskās infrastruktūras gadījumā ir jāiesaista sociālie partneri. Jūras aizsardzība ir neatņemama aizsardzības un militārās mobilitātes sastāvdaļa. EESK mudina ceļvedī iekļaut jūras aizsardzību kā būtisku ES aizsardzības gatavības reakcijas daļu, un uzsver, ka ostas ir jāiekļauj aizsargājamās kritiskās infrastruktūras sarakstos. EESK aicina visos spēkā esošo militārās mobilitātes noteikumu iespējamās pārskatīšanas procesos pilnībā iesaistīt sociālos partnerus, ja šie procesi ietekmē darba ņēmējus arī civilajā sektorā.

3.11. Lai varētu notikt karaspēka un aprīkojuma pārvietošana plašā mērogā, ir vajadzīgas būtiskas, viegli pieejamas divējāda lietojuma spējas, it īpaši ritošais sastāvs. Tāpēc EESK atbalsta paredzēto resursu apvienošanu un aicina Komisiju autoparku un flotu konsolidēšanai un papildināšanai izmantot mērķētas finanšu programmas. EESK arī uzsver, ka ir vajadzīga daudz ciešāka integrācija starp lielākajām ES ostām un dzelzceļa tīklu, kas loģistikas ķēdē joprojām ir vājais punkts.

3.12. Plānā *ReArm Europe* būtu jāintegrē Eiropas Investīciju bankas (EIB) un Eiropas Investīciju fonda (EIF) garantijas, kā arī iepriekšēji pirkuma līgumi un riska dalīšanas instrumenti, lai paplašinātu rūpniecisko jaudu. Paātrināta valsts atbalsta apstiprināšana jāpiemēro projektiem ar pierādītu Eiropas pievienoto vērtību un pozitīvu ietekmi uz nodarbinātību ([8]). Vispārīgāk runājot, EESK iesaka stiprināt EIB grupas lomu Eiropas aizsardzības tehnoloģiskās un rūpnieciskās bāzes pārveidē un uzsver EIF īstenotā aizsardzības kapitāla mehānisma ieguldījumu pašu kapitāla finansējuma piesaistīšanā Eiropas aizsardzības un divējāda lietojuma uzņēmumiem.

3.13. Eiropai būtu jāattīsta Aizsardzības inovācijas centri un testēšanas infrastruktūra, jāveicina uz problemātiku balstīts iepirkums, kas saskaņots ar paraugprojektiem, un, ievērojot skaidru intelektuālā īpašuma koplietošanas sistēmu un uz Eiropas vērtībām balstītus standartus, jāintegrē Ukrainas ekspertzināšanas dronu, raķešu, kibertehnoloģiju un loģistikas tehnoloģiju jomā.

3.14. Eiropu skar polikrīze. Vienlaikus būtiska nozīme ir stratēģiskai skaidrībai un tūlītējas spēju nepietiekamības ātrai novēršanai, it īpaši, lai saglabātu atbalstu Ukrainai. Ir nepieciešams arī mērķtiecīgs ceļvedis, kurā būtu noteiktas vajadzīgās prioritātes un ietverta 360 grādu perspektīva.

4. **Aizsardzības gatavības pilsoniskās sabiedrības dimensija**

4.1. EESK atzīst divējāda lietojuma un divējāda mērķa tehnoloģiju un infrastruktūras vērtību un aicina izstrādāt īpašus operatīvos pasākumus, kas nodrošinātu, ka, pateicoties šīm spējām, arī pilsoniskā sabiedrība iegūst uzlabotas aizsardzības spējas un lielāku aizsardzības gatavību.

4.2. Papildu izdevumi aizsardzības jomā nedrīkst kaitēt ES un dalībvalstu *acquis* sociālajā jomā; 100 miljoni ES iedzīvotāju dzīvo nabadzībā vai ir pakļauti nabadzības riskam, tāpēc sociālā kohēzija ir arī svarīgs mūsu sabiedrības noturības elements.

([8]) OV C, C/2025/2013, 30.4.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2013/oj.

4.3. Vairākas dalībvalstis atjauno militārā dienesta pienākumus. Tāpēc EESK iesaka rīkot ES mēroga debates ar pilsonisko sabiedrību par militārās un civilās aizsardzības prasībām. Šādas debates varētu būt saistītas ar kampaņu "*Protect What Matters. Together*", ko Komisija ir ieplānojusi saistībā ar Minhenes Drošības konferenci.

4.4. EESK aicina militārās un pilsoniskās noturības jomā īstenot visu sabiedrību aptverošu Eiropas pieeju un uzsver pilsoniskās sabiedrības iesaistes, izglītības, mūžizglītības un pilsoniskās līdzdalības nozīmi ([9]). Iedzīvotājiem ir jājūtas kā aktīviem aizsardzības ekosistēmas dalībniekiem gan militārā, gan civilā kontekstā.

4.5. Joprojām būtiska nozīme ir arī brīvprātīgo organizāciju reakcijai krīzes situācijā un kohēzijas īstenošanā. Tās būtu jāatzīst par pirmās reakcijas partnerēm, un tām ir jānodrošina stabils finansējums, apmācība un juridiskais statuss. Sabiedriskie pakalpojumi ir infrastruktūras, nepārtrauktības, mobilitātes un demokrātiskās noturības mugurkauls. Aizsardzības gatavības pamats ir investīcijas, sadarbspēja un personāla aizsardzība.

4.6. Kareivju tiesības dažādās ES vietās ievērojami atšķiras. Sadarbspējas efektivitātes nolūkā ir jānodrošina noteikta līmeņa saskaņotība, kas atbilst ES vērtībām, kuras viņiem ir jāaizsargā un jāaizstāv. Miera laikā tam būtu jāietver tiesības uz pulcēšanos, sociālo dialogu un pārstāvību, veselību, drošību un ģimenes aizsardzību, izglītību un ētiku saskaņā ar civilo aspektu primāro nozīmi un humanitārajām tiesībām, kā arī taisnīgi darba apstākļi, karjeras mobilitāte un pārejas atbalsts.

4.7. Sagatavotības plānošanā ir jāiesaista pilsoniskās sabiedrības partneri. Strukturēts dialogs starp iestādēm un iedzīvotājiem stiprina uzticēšanos, leģitimitāti un kopīgu atbildību ([10]).

4.8. Sabiedrības noturībai un dezinformācijas un manipulāciju apkarošanai svarīgi elementi ir formālā un neformālā izglītība, pilsoniskā apmācība un ilgtspējīgs pilsoniskās sabiedrības dalībnieku finansējums. Šie elementi ir vitāli svarīgi tādas Eiropas identitātes veidošanai, kuras pamatā ir miers, kalpošana un solidaritāte. Uzsvars būtu jāliek uz ātru mācīšanos, pastāvīgu kognitīvo prasmju attīstību un mākslīgā intelekta efektīvu izmantošanu tā, lai jaunā kognitīvā kara kontekstā varētu pretoties polarizācijai un dezinformācijai, un tādējādi palielinātos sabiedrības noturība un stabilizētos militāras un stratēģiskas priekšrocības.

4.9. Noturīgai Eiropai tehnoloģiskās spējas ir jāapvieno ar sociālo kohēziju. Kvalificēta darbaspēka nodrošināšanas nolūkā EESK ierosina Eiropas aizsardzības prasmju paktu, stingrus nodarbinātības standartus, starpnozaru mobilitāti, reģionālo līdzsvaru, sociālo partneru iesaisti rūpniecības pārveidē un darba ņēmēju darba tiesību ievērošanu. EESK arī atbalsta izmēģinājuma projekta "Prasmju garantija" izveidi, paātrināti īstenojot un cieši uzraugot mikrokvalifikācijas un individuālos mācību kontus, lai veidotu daudzveidīgu un noturīgu aizsardzības nozares darbaspēku.

4.10. Demokrātiskā pārskatatbildība nav apspriežams jautājums. EESK ierosina ikgadējā aizsardzības gatavības ziņojumā iekļaut publisku infopaneli, kurā tiktu sekots līdzi iepirkuma, inovācijas un nodarbinātības ietekmei; ikgadēju konkurences un MVU izvērtējumu; pastāvīgu bruņojuma kontroli un pārredzamības pasākumus stabilitātes veicināšanas nolūkā.

4.11. Eiropai ir jāveido aizsardzības spējas, kas aizsargātu mieru bez militarizācijas, būtu atturošas bez dominances un drīzāk vienotu, nevis šķeltu. Ticamas aizsardzības spējas un saskaņota rūpnieciskā bāze, aktīva pilsoniskā sabiedrība, aktīvi iedzīvotāji un demokrātiskā uzraudzība ir brīvas un miermīlīgas Eiropas vairogs.

([9]) OV C, C/2026/42, 16.1.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/42/oj.

([10]) OV C, C/2025/2957, 16.6.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2957/oj; OV C, C/2024/2481, 23.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj.

5. **Mērķu saskaņotība ar iespējām**

5.1. Komiteja uzsver, ka Eiropas aizsardzības politikā ir jātiecas uz augstiem mērķiem, taču tai ir jāsaglabājas reālistiskai, un uzmanība ir jāveltī tam, ko iespējams sasniegt nākamajā desmitgadē. Nevienai ES aizsardzības vai drošības iniciatīvai nevajadzētu notikt uz sociālā progresa, darba ņēmēju tiesību vai darba apstākļu rēķina. Ražošanas jaudas palielināšana Eiropas aizsardzības rūpniecībā būs sekmīga tikai tad, ja tā tiks atbalstīta ar saskaņotu industriālo stratēģiju, jo Eiropas Savienībai ir jāiegulda visā vērtības ķēdē. Nesenajiem paziņojumiem par plašiem ieguldījumiem ir jāpārtop uzņēmumiem adresētos ilgtermiņa pasūtījumos.

5.2. Vienlīdz svarīgs ir tāds vienots militāro preču tiesiskais regulējums, kura pamatā būtu kopīgi standarti, savstarpēja atzīšana un racionalizētas procedūras, kas paātrina izstrādi, sertifikāciju un ieviešanu. Regulēšanai ir jānodrošina spējas, nevis tās jābremzē.

5.3. EESK norāda, ka ceļvedī nav uzsvērta nepieciešamība pēc piegādātāju un produktu atbilstības, kā noteikts *SAFE* regulas 16. pantā vai *EDIP* regulā. Šis iztrūkums varētu vājināt kvalifikācijas standartus īstenošanas laikā, tostarp pamatprojektos. Ņemot vērā aizsardzības iniciatīvu sensitīvo raksturu, ceļvedī būtu vēlreiz skaidri jāapstiprina atbilstības un piegādes drošības prasību ievērošana, lai nodrošinātu saskaņotību ar spēkā esošajiem noteikumiem un saglabātu augstus standartus.

5.4. EESK atzīst, ka ģeopolitiskā vide ir būtiski mainījusies, un tāpēc aicina līdztekus politiskajai un militārajai integrācijai virzīt uz priekšu ekonomisko un rūpniecisko integrāciju aizsardzības jomā. Līdz ar to būs pilnā apmērā jāizmanto Lisabonas līguma potenciāls, turklāt būs reāli jāpiemēro LES 42. panta 7. punktā paredzētā savstarpējās aizsardzības klauzula, jāstiprina ES Militārais štābs, savstarpējās aizsardzības klauzulai jāpiešķir reāla nozīme un jāizveido Aizsardzības ministru padome, lai atbalstītu kopīgu spēju attīstību, izveidotu efektīvu Eiropas aizsardzības savienību un dotu Eiropas Savienībai iespēju darboties kā stabilitātes polam daudzpolārā pasaulē.

5.5. EESK uzskata, ka aizsardzības gatavībai ļoti svarīga ir ātra lēmumu pieņemšana. Tāpēc Komiteja atkārtoti uzsver nepieciešamību ārpolitikā un drošības politikā atteikties no vienprātīgas lēmumu pieņemšanas un nodrošināt labāko aizsardzības industriālo bāzi. EESK ņem vērā Eiropas Parlamenta 2025. gada 22. oktobra rezolūciju ([11]), kurā citu nozīmīgu jautājumu vidū ir skatīts arī šis svarīgais aspekts, un atgādina secinājumus, kas iekļauti vienā no iepriekšējiem Komitejas atzinumiem ([12]), kurā ir piedāvāti divi starpposma risinājumi šā mērķa sasniegšanai:

— izmēģinājuma perioda laikā lēmumu pieņemšana varētu notikt ar kvalificētu vairākumu vai vismaz ar pastiprinātu kvalificētu vairākumu (t. i., augstākām kvalificēta balsu vairākuma robežvērtībām);

— vairāk varētu tikt izmantots LES 44. pants, lai pēc Padomes deleģējuma saņemšanas dotu iespēju kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) jomā sadarboties tām dalībvalstīm, kuras to vēlas un kurām ir atbilstošas spējas.

Briselē, 2026. gada 18. martā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Séamus BOLAND

([11]) Eiropas Parlaments (2024–2029). Pieņemtie teksti.
([12]) OV C 140, 21.4.2023., 20. lpp..